

„Az Őrségben leginkább az ember változott meg!”

Visszatérő, mondhatni kulcsmondata volt e gondolat az ELTE SEK Savaria Magyar Nyelvtudományi Tanszék és Bajánsenye Község Önkormányzata által szervezett tudományos tanácskozásnak. Természettudománnyal, néprajzzal, nyelvészettel foglalkozó előadók, „gyűttmentek” és őrségiek gyűltek össze november 9-én, hogy együtt tisztelegjenek Nemes-Népi Zakál György emléke előtt, és beszélgessenek az Őrség múltjáról, jelenéről.

Már messziről szembetűnő, hatalmas sárga könyvkupac a terem egyik sarkában. Állandó hivatkozási alap napjaink kutatói számára, tájmonográfia, mely a legteljesebb leírást adja az Őrségről. A könyv, benne a születésnapos kézirat: hisz ezért vagyunk ma itt. 1818-ban, 200 évvel ezelőtt írta meg Nemes-Népi Zakál György az *Eörségnek Leirása* című művét. „Az elmúlt 250 évben a fejlődés nem ezt az utat járta volna be, ha nincs Nemes-Népi” – mondta el megnyitó beszédében Györke Gyula, Bajánsenye polgármestere. A tanácskozás helyszínéül nem véletlenül választották a szervezők a községet: Nemes-Népi Zakál György a településhez tartozó Senyeházán született, ahol ma is ápolják emlékét.

A Művelődési Ház nagytermében az asztalok katonás rendben sorakoznak, de a kezdeti szigorú jelleg elszáll, amint Némethné Baksa Eszter belekezd mesemondásába. Az őrségi hölgynek igen hamar sikerül megmosolyogtatnia közönségét a kis történettel és fülbecsengő dialektusával. Az egész délelőttöt végigkíséri ez a feloldódott hangulat, a sokrétűség: több tudományág nézőpontjából is megismerjük az Őrség, a Nemes-Népi mű egy-egy darabját.

„Múltja igen fontos elemét ma már az Őrség bármely embere olvashatja” – Vörös Ottó előadásából megtudjuk, hogy a monográfiát nem olvashatták az írását követő években, 152 évvel a keletkezés után publikálták először a Vasi Szemlében. A modern kiadás, az említett sárga könyv pedig 2002-ben jelent meg a botanikusok legnagyobb örömeire. Az *Eörségnek Leirása* ugyanis hiteles, pontos leírásokkal, szemléletes képekkel ismerteti a természeti környezetet, melyekből megállapíthatók lesznek az elmúlt évtizedek környezeti változásai is. „Tiszta szép kis Csörgény”, „fákból összeligetedett sűrű berek borzad”: azt hiszem, egy irodalmár is rögtön felkapja a fejét e kifejezések hallatán. De az előadásokban szó esik zajos paszitáról, őrségi családnevek eredetéről, az Őrségi Nemzeti Park egyediségéről, szokásokról, házépítésről is. Mikrotörténelmi, „Tárgy és emlékezet” című előadásában Bebes Árpád egy őrségi parasztember gyűjteményén keresztül mutatja be a használati tárgyak sorsát. Az ember változik, tárgyai megmaradhatnak, eltűnhetnek, funkciót válthatnak, akár csak a dialektusok. Mi is a helyzet az őrségi nyelvjárással?

Pergyuka, vimedli, tüskizsborz, silinga – csak csimmogatok a kivetített szavakon. Nem úgy, mint a helyiek, akik játszi könnyedséggel „fordítanak”, már ha eszükbe jut a „nem őrségies forma”. „A külső hatásoktól mentesült ez a terület, így lassabb a nyelvi változás” – állítja Hajba Renáta előadásában.

„77 éves vagyok, itt születtem, nem is tudok másképp beszélni, csak őrségiesen. Figyelem a fiatalokat, de ők már elhagyják, sőt, nem is igazán ismerik a mi mindennapi szavainkat. Én csak azt tudom mondani: ha másképp kellene beszélnem, az én nyelvem kitörne!” Így mesél Szabó Józsefné „Juci néni” a tájnyelv változásairól. „A mi korosztályunk után, ha gyerekeink, unokáink nem viszik tovább, akkor egyszerűen el fog törlődni.” Ám a község életben tartja,

továbbviszi hagyományait: együtt rendeznek kukoricafosztót, tökmagköpesztőt, szüreti felvonulást.

„A konferencia az Őrségről szólt az őrségi embereknek” – mondja Tóth Péter, a rendezvény főszervezője. Számára nagy élmény volt találkozni a helybéliekkel, Nemes-Népi Zakál György jelenlévő két leszármazottjával, s annyi bizonyos, hogy minden „gyüttment” a szívébe zárta „Eörségnek Tartományát”. A rendezvény utóéletéként az előadások rövidesen nyomtatásban is megjelennek majd, árulta el Tóth Péter.

Nekem pedig már csak egy megválaszolatlan kérdésem van: mégis mi ízesebb? Az őrségi tájnyelv vagy a helyi tökös-mákos rétes?